

Čj. R 35/2002

V Brně dne 6. 5. 2003

V řízení o rozkladu, který proti rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 20. 5. 2002 č.j. S 67/02-1257/02-VO I ve věci porušení ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, podal účastník řízení **Východočeská energetika, a.s.**, se sídlem Sladkovského 215, Hradec Králové, PSČ 501 03, IČ 60 10 87 20, zastoupen na základě pověření ze dne 7. 5. 1999 JUDr. Věrou Pourouovou, zaměstnancem účastníka řízení, jsem podle ustanovení § 59 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), na návrh zvláštní komise ustavené podle § 61 odst. 2 téhož zákona

r o z h o d l

takto:

Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 20. 5. 2002 č.j. S 67/02-1257/02-VO I **r u š í m** a správní řízení ve věci **z a s t a v u j i**.

O d ů v o d n ě n í

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) vydal dne 20. 5. 2002 rozhodnutí č.j. S 67/02-1257/02-VO I, v jehož 1. výrokové části deklaroval, že účastník řízení, Východočeská energetika, a.s., Sladkovského 215, Hradec Králové, IČ 60 10 87 20, (dále jen „účastník řízení“ nebo „VČE“), tím, že podmínil uzavření kupních smluv o dodávce elektřiny se společností ADLERBERG, a.s., Revoluční 2/1080, Praha 1, PSČ 110 00, IČ 26157446, (dále též jen „ADLERBERG“), pro provozovnu Králíky, J. Opletala 127, Králíky, PSČ 561 69, na odběrná místa č. 2100006044 a 2100006045 uzavřením Smlouvy o přistoupení k závazku ze dne 31.5.2000, která obsahuje závazek společnosti ADLERBERG uhradit účastníku řízení pohledávku v částce 146 453,40 Kč na místo společnosti TAILA, s.r.o., Škroupova 1, Litoměřice, PSČ 412 01, IČ: 64049370, (dále též jen „TAILA“), a také tím, že na základě neuhrazení části pohledávky za společností TAILA přerušil dodávku elektřiny pro provozovnu Králíky, J. Opletala 127, Králíky, PSČ 561 69, zneužil na újmu

společnosti ADLERBERG svého dominantního postavení ve smyslu ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (dále jen „zákon“ nebo „zákon o ochraně hospodářské soutěže“).

Úřad ve 2. výrokové části účastníku řízení zneužívání dominantního postavení jednáním popsáním v bodě 1. výroku do budoucna zakázal a za porušení zákona pak ve 3. výrokové části uložil pokutu ve výši 700 000,- Kč.

Proti tomuto rozhodnutí podal účastník řízení včas rozklad.

Účastník úvodem rozkladu zpochybnil akceptovatelnost tvrzení svědka Ing. Vávry o neoprávněném vynucování uzavření smlouvy o přistoupení k závazku, nebyl-li Ing. Vávra jednání mezi účastníkem řízení a společností Holdia o dodávce el. energie na místo společnosti TAILA od samého počátku přítomen, a ve věci jednal až v době, kdy za společnost ADLERBERG přebíral závazek společnosti Holdia. Účastník popsal zároveň situaci při jednání o uzavření první ze smluv o přistoupení k závazku, kdy měl za to, že z okolností jednání v době uzavření první ze smluv o přistoupení k závazku, tedy proto, že se k jednání dostavila paní Zita Hájková v reakci na odeslání upomínky k úhradě dluhu společnosti TAILA, že byl žádán okamžitý převod odběru elektřiny na jiný subjekt, že subjekt, který měl elektřinu odebírat v době, kdy měl smluvní stranou být, ještě právně neexistoval, z faktického převzetí všech závazků předchozího odběratele, které s provozováním penzionu v Opletalově ulici souvisely, a to včetně dodávek elektřiny atp., bylo podle tvrzení účastníka zřejmé, že žádost o převedení odběru elektřiny ze společnosti TAILA je založena na snaze předejít uspokojení pohledávky touto společností neuhrazené. Ve snaze okamžitě věc řešit a vyhovět přání zákazníka, účastník akceptoval požadavek zmocněnce společnosti Holdia a uzavřel smlouvu o dodávce elektřiny se společností Holdia, ačkoli bylo ústně dohodnuto, že tento smluvní vztah bude následně nahrazen smlouvou účastníka se společností ADLERBERG. V takové situaci, jak účastník uvádí, se mu nevhodným nejevilo vznést požadavek na převzetí závazku na místo společnosti TAILA a smlouvu o něm uzavřít. Když poté Ing. Vávra, předseda představenstva společnosti ADLERBERG, požádal o uzavření smlouvy o dodávce elektřiny pro tuto společnost, a to i zpětně za období, kdy odběratelem byla společnost Holdia, považoval účastník dle svého vyjádření za zcela logické, že došlo k převodu i všech ostatních závazků, když tato společnost přebírala veškerou činnost penzionu v Opletalově ulici. Účastník v této souvislosti poukázal rovněž na personální propojení společností TAILA a ADLERBERG v osobě paní Steinbergové.

Za nepravdivé účastník označil tvrzení Ing. Vávry o tom, že účastník provedl neoprávněný zápočet pohledávek, když se tak stalo ve smyslu platných právních předpisů, a dále i jeho tvrzení o tom, kdo inicioval opravu neúmyslné chyby účastníka při stanovení účtovací konstanty, přičemž poukázal na technickou nemožnost odhalení uvedeného problému jinou osobou než zaměstnancem účastníka.

Účastník zpochybnil rovněž výpověď svědka Vlastimila Hadraby s tím, že nebyl osobně přítomen žádnému z jednání a vše, co uvedl, zná pouze zprostředkovaně.

V druhé části rozkladu odmítl účastník tvrzení Úřadu, že zneužil svého dominantního postavení tím, že společností ADLERBERG neoprávněně přerušil dodávku elektřiny. Uvedl, že tento odběratel opakovaně a dlouhodobě neuhrazoval zálohy na odebranou elektřinu podle kupní smlouvy na dodávku elektřiny, a proto musel být srozuměn s tím, že mu hrozí

přerušeni dodávky, neboť taková možnost vyplývá z § 51 zákona č. 458/2000 Sb., z platně uzavřené smlouvy a odběratel na ni byl upozorněn v upomínce k úhradě dluhu, když své závazky neplatil po dobu více než 9 měsíců. I když poté k úhradě došlo, byla vinou odběratele způsobena chyba při jejím provedení. Odběratel navíc ani nebyl schopen prokázat úhradu dluhu v okamžiku přerušeni dodávky. Právě popsaná situace byla podle účastníka důvodem pro přerušeni dodávek.

Účastník konstatoval, že poté, co shledal, že platba, byť opožděně, provedena byla, neprodleně vstoupil v jednání a v dohodnutém čase dodávku elektřiny odběrateli opět umožnil. Ani toto jednání tak podle účastníka řízení nelze považovat za zneužití monopolního postavení.

Posouzení věci Úřadem účastník vytyká striktnost hodnocení svého chování v době, kdy řešil problematiku vzájemných vztahů mezi společnostmi TAILA, Holdia a ADLERBERG. Připouští, že mohlo dojít k vzájemnému nedorozumění či chybě v důsledku naléhání na rychlé řešení věci, spletnosti požadavků smluvních partnerů a neprůhlednosti jejich jednání, což však nelze přičítat pouze k tíži účastníka. Účastník zdůraznil, že pokud došlo individuálně k některým pochybením, nelze za nimi spatřovat úmysl ani vědomou nedbalost vedoucí ke zneužití dominantního postavení. Podle názoru účastníka dále nevznikla jeho jednáním společnosti ADLERBERG finanční újma, když současně poukázal na ekonomické problémy vzniklé této společnosti nezávisle na jednání účastníka. Závěrem rozkladu účastník řízení navrhl, aby napadené rozhodnutí bylo v celém rozsahu zrušeno.

Správní orgán prvního stupně neshledal důvody pro postup podle ustanovení § 57 odst. 1 správního řádu a v souladu s odst. 2 téhož ustanovení správního řádu postoupil věc k rozhodnutí orgánu rozhodujícímu o rozkladu.

Podle ustanovení § 59 odst. 1 správního řádu jsem tak napadené rozhodnutí přezkoumal v celém jeho rozsahu a o věci uvážil následujícím způsobem.

Ustanovení § 11 odst. 1 zákona zajišťuje ochranu hospodářské soutěže v případech, kdy soutěžitelem je subjektem v dominantním postavení. Soutěžitel s tímto výlučným postavením podléhá větší reglementaci z pohledu zákona a musí se podrobit přísnějším pravidlům chování na trhu než soutěžitel, jenž tuto tržní sílu nemá. Je tomu tak proto, že pokud je dominantní postavení jeho nositelem zneužíváno na újmu jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů, dochází ke změně žádoucích konkurenčních vazeb a vztahů, což hospodářskou soutěž přirozeně narušuje.

Konkrétně účastníku řízení vytykané porušení ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) zákona zakazuje soutěžitelům v dominantním postavení zneužívat svého postavení na újmu jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů, přičemž předpokladem naplnění zmíněné skutkové podstaty je a) existence dominantního postavení soutěžitele, b) protisoutěžní chování dominantního soutěžitele, spočívající ve vázání souhlasu s uzavřením smlouvy na podmínku, že druhá smluvní strana odebere i další plnění, které s požadovaným předmětem smlouvy věcně ani podle obchodních zvyklostí nesouvisí a toto chování není ospravedlněno objektivními důvody, a c) újma, jež dotčeným soutěžitelům nebo spotřebitelům vznikla v příčinné souvislosti s tímto jednáním.

S ohledem na shora uvedené předpoklady deklarace zneužití dominantního postavení jsem přezkoumal závěry Úřadu ohledně účastníku řízení vytykaného jednání spočívajícího v

podmínění uzavření kupních smluv o dodávce elektřiny se společností ADLERBERG uzavřením Smlouvy o přistoupení k závazku uhradit účastníku řízení pohledávku na místo společnosti TAILA, a také přerušением dodávky elektřiny pro provozovnu odběratele na základě neuhrazení části pohledávky za společností TAILA.

Účastník řízení se nepochybně nachází v dominantním postavení na relevantním trhu věcně vymezeném jako trh dodávek elektrické energie konečnému odběrateli, neboť jiní soutěžitelé na tomto trhu nepůsobí. Tím je splněna první podmínka naplnění skutkové podstaty zneužití, tedy existence dominantního postavení na relevantním trhu, jak ji definuje ust. § 10 odst. 1 zákona o ochraně hospodářské soutěže.

Pokud jde o otázku samotného zneužití dominantního postavení, pak je nutné vycházet z principu, podle kterého, zjednodušeně řečeno, za zneužití dominantního postavení lze pokládat takové jednání dominantního soutěžitele, které by mu za existence dostatečně efektivně fungující soutěže na příslušném trhu, tj. pokud by tento soutěžitel nebyl v dominantním postavení, nebylo působením tržních sil umožněno bez toho, že by se vůči němu projevilo negativně. Podstata zneužití pak vychází ze zákazu chování, které by za normálních okolností bylo právně přípustné, avšak vzhledem k tomu, že dominantní soutěžitel má zvláštní odpovědnost vyplývající z potenciální újmy, kterou by jeho chování mohlo způsobit soutěži obecně a zájmům konkurence, dodavatelů, zákazníků a spotřebitelů zvláště, je v jeho případě takové jednání považováno za nepřípustné. Podmínění dodávek elektrické energie převzetím i dalšího s předmětem smlouvy nesouvisejícího závazku novému odběrateli, případně přerušением dodávek elektřiny, když možnost nákupu tohoto zboží z jiného zdroje je vyloučena, byť by i na možnost ukončení dodávek bylo včas upozorněno, negativně ovlivňuje pozici tohoto soutěžitele na trhu a tím zároveň obvyklý průběh obchodování na trhu v neprospěch hospodářské soutěže. Dominantní soutěžitel má možnost učinit odůvodněné kroky za účelem ochrany svých ekonomických zájmů, taková opatření však musí být přiměřená jejich ohrožení.

V první řadě jsem se tedy zbýval vytykávaným podmiňováním uzavření kupních smluv o dodávkách elektřiny uzavřením Smlouvy o přistoupení k závazku uhradit pohledávku na místo společnosti TAILA. Ze spisu správního řízení vyplývá, že smlouva o dodávkách elektrické energie pro provozovnu Králíky, J. Opletala 127, Králíky, PSČ 561 69, byla v období do 15. 2. 2000 uzavřena mezi účastníkem řízení a společností TAILA. Na základě odhlášení odběru elektrické energie provedeného slečnou Zitou Hájkovou, zmocněnou k jednání společností Holdia, byly dne 24. 2. 2000 s účinností zpětně ke dni 15. 2. 2000 uzavřeny smlouvy o dodávkách elektrické energie mezi účastníkem řízení a společností Holdia týkající se výše uvedené nemovitosti, a zároveň byla uzavřena Smlouva o přistoupení k závazku uhradit pohledávku ve výši 146 453,40 Kč na místo společnosti TAILA. Z rozporných výpovědí svědků ohledně okolností uzavření této Smlouvy o přistoupení k závazku nelze jednoznačně konstatovat, zda došlo k podmiňování či jakémukoli vynucování přistoupení k závazku ze strany účastníka řízení. Ze spisového materiálu jsem dále zjistil, že dne 31. 5. 2000 uzavřel účastník řízení se společností ADLERBERG namísto společnosti Holdia kupní smlouvy na dodávku elektrické energie pro předmětnou nemovitost spolu se Smlouvou o přistoupení k závazku společnosti TAILA, jež byla obsahově totožná s původní smlouvou se společností Holdia vyjma splátkového kalendáře. Postup podle těchto smluv byl dohodnut zpětně k datu ukončení smluvního vztahu se společností TAILA, tj. ke dni 15. 2. 2000. Smlouva o přistoupení k závazku společnosti TAILA byla účastníkem řízení a společností ADLERBERG poté opakovaně uzavřena dne 21. 2. 2001 s novým splátkovým kalendářem, neboť původní smlouva nebyla i přes upomínky řádně plněna.

Pokud se tedy účastníku řízení napadeným rozhodnutím předně vytýká, že uzavření kupní smlouvy podmiňoval uzavřením jiné smlouvy, pak konstatuji, že důkaz o takovém podmiňování ve spisu správního řízení obsažen není, a výrok napadeného rozhodnutí tak neodpovídá provedenému dokazování. Za podstatnou v této souvislosti rovněž považuji skutečnost, že ač k šetřenému jednání účastníka řízení mělo dojít v květnu 2000, podnět k prošetření byl společností, vůči níž měl účastník řízení údajně protiprávně jednat, Úřadu doručen až v září 2001. Nebylo zjištěno, že by do té doby odběratel podmínky odběru elektřiny jakkoli rozporoval a na podmiňování, jež je ve výroku napadeného rozhodnutí popsáno, jakkoli upozorňoval. Třeba se tedy zabývat otázkou, zda samotný návrh na uzavření takové smlouvy není v daném případě již projevem zneužití dominantního postavení. K námitce účastníka jsem se proto zabýval skutečností, že činnost objektu penzionu, do něhož účastník řízení elektřinu dodával, fakticky kompletně přešla ze společnosti TAILA na společnost ADLERBERG a k přistoupení k závazku tak účastník řízení shledal logického důvodu, a nutně jsem se také musel zabývat vzájemným vztahem právnických osob TAILA a ADLERBERG. Považuji v této souvislosti za podstatné zjištění vyplývající z výpisů obou uvedených společností z obchodního rejstříku, že mezi společnostmi TAILA a ADLERBERG existovalo když ne přímé personální propojení v témže období, tak přinejmenším vztah faktické zájmové spřízněnosti obou těchto společností. Růžena Steinbergová byla od 10. 10. 1995 do 23. 2. 1999 jednatelkou společnosti TAILA a současně společníkem s časově měnícím se podílem na této společnosti (v období od 3. 9. 1997 do 23. 2. 1999 společníkem jediným), přičemž Ing. Otto Steinberg, bytem na stejné adrese jako Růžena Steinbergová, byl v téže době rovněž společníkem uvedené společnosti a tímto společníkem zůstal i v době, kdy se paní Růžena Steinbergová stala upisovatelkou většiny akcií společnosti ADLERBERG. Přestože tedy společnosti TAILA a ADLERBERG jsou sice samostatnými subjekty nejen z právního, ale i z ekonomického hlediska, a jsou tak nezávislými soutěžiteli ve smyslu zákona o ochraně hospodářské soutěže, jsou však osobami vzájemně zájmově spřízněnými. Za uvedeného stavu, kdy původní odběratel TAILA dlužil účastníkovi řízení za odebranou elektřinu a kdy nový odběratel ADLERBERG, resp. před ním „formální“ odběratel do doby vzniku společnosti ADLERBERG, kterým byla Holdia, hodlal zajistit kontinuální dodávku elektřiny, lze ve vztahu k jednání o uzavření smlouvy o přistoupení k závazku dovést aktivitu a souhlas těchto nových odběratelů s přistoupením k závazkům.

Za tohoto skutkového stavu, kdy o podmiňování uzavření kupních smluv o dodávce elektřiny uzavřením smlouvy o přistoupení k závazku, jak je ve výrokové části popsáno, nebyly získány důkazy, a z provedeného dokazování ani nevyplývá, že by účastník řízení jakýmkoli jiným způsobem k podpisu takové smlouvy odběratele nutil, konstatuji, že samotný návrh na přistoupení k závazku nelze shledávat jako neospravedlnitelný a v daném případě jako projev zneužití dominantního postavení. Zčásti tedy přisvědčuji námitce účastníka řízení obsažené v rozkladu a se závěrem obsaženým v napadeném rozhodnutí se neztotožňuji.

Dále jsem podrobil přezkumu druhou navazující část vytýkaného jednání, a to přerušení dodávky elektrické energie pro provozovnu odběratele ve dnech 18. 9. 2001 a 24. 9. 2001 na základě neuhrazení předepsaných záloh a neuhrazení části pohledávky za společností TAILA. Posoudil jsem veškeré provedené důkazy ohledně tohoto jednání účastníka a dospěl k závěru, že z nich jednoznačně vyplývá, že účastník řízení měl k tomuto jednání objektivní důvod, když důvody jím uváděné, a to neoprávněný odběr elektřiny, jímž je odběr při opakovaném nedodržení smlouveného způsobu platby za odebranou elektřinu včetně záloh ve smyslu § 51 zákona 458/2000 Sb., v platném znění, jsou na základě ustanovení § 24 odst. 3 písm. c) téhož zákona oprávněnými důvody pro omezení či přerušení v nezbytném rozsahu

dodávky elektřiny odběratelům. Mám za prokázané, že účastník řízení vyčerpal všechny možnosti k řešení těchto neshod, které po něm bylo možno spravedlivě požadovat, zaslal-li předem společnosti ADLERBERG upomínku k zaplacení dodávek elektřiny v dodatečné lhůtě s upozorněním na možnost přerušení dodávek elektrické energie v důsledku neuhrazení plateb za odebranou elektrickou energii (ve spisu l. č. 81). K neoprávněnému přerušení dodávek tedy zjevně nedošlo, když důvodem bylo právě neplacení pravidelných záloh na odběr elektřiny, a to odběr realizovaný společností ADLERBERG. V obou případech přerušení dodávek byl dán zákonný důvod umožňující účastníkovi řízení dodávku elektřiny přerušit, přičemž po odpadnutí důvodu přerušení, tj. po zaplacení záloh účastníkovi řízení, byly společnosti ADLERBERG dodávky elektřiny opět obnoveny, jak vyplývá ze spisu správního řízení. Závěru prvostupňového orgánu tedy nelze přisvědčit ani v této části vytýkaného jednání.

Lze tedy uzavřít, že správní orgán prvního stupně dospěl k nesprávnému závěru, že v posuzovaném případě se jedná o zneužití dominantního postavení společností VČE, které ve smyslu ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) zákona je jednáním dominantnímu soutěžiteli zakázaným, nebylo-li prokázáno vynucování či podmiňování uzavření kupních smluv o dodávce elektřiny uzavřením smlouvy o přistoupení k závazku, když samotné učinění návrhu na uzavření této smlouvy účastníkem řízení s ohledem na zjištěné skutkové okolnosti nelze považovat za nepřiměřené či objektivně neospravedlnitelné. Rovněž tak dospěl správní orgán prvního stupně k nesprávnému závěru ohledně zneužití dominantního postavení přerušením dodávky elektřiny, neboť k tomuto postupu dány objektivně ospravedlnitelné důvody, tj. neuhrazení záloh na platby za dodávky elektřiny, realizované vůči samotné společnosti ADLERBERG.

Na základě zjištěných skutkových okolností případu tak uzavírám, že účastník řízení se nedopustil jednání, jež by bylo porušením zákona o ochraně hospodářské soutěže.

Vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem, když není třeba dalšího dokazování ve věci, jsem rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí, přičemž vzhledem k tomu, že ze shora uvedených důvodů návrhu účastníka řízení vyhovuji, neshledávám nezbytným vyjadřovat se podrobně k dalším námitkám, které jsou obsaženy v podaném rozkladu.

P o u č e n í

Proti tomuto rozhodnutí se nelze podle ustanovení § 61 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů, dále odvolat.

Ing. Josef Bednář
předseda
Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Rozhodnutí obdrží:

Východočeská energetika, a.s.
JUDr. Věra Pourová
Sladkovského 215
501 03 Hradec Králové

Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 14. 5. 2003 a stalo se vykonatelným dne 14. 5. 2003.